

Mottagarens referens: Fö2024/00152
Regeringskansliet
Försvarsdepartementet

Remissvar över Ds 2024:2 Avtal om försvarssamarbete med Amerikas förenta stater

Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) har uppmärksammats på att ovan rubricerade remiss cirkuleras för synpunkter.

SVA är en expertmyndighet inom smittskydds- och djurhälsområdet med ansvar för sjukdomsövervakning, riskvärdering och diagnostik. Området omfattar också sjukdomar som sprids mellan djur och människor, såsom zoonoser.

I frågor som rör smittrisker relaterade till djur och animaliska livsmedel vill SVA konsulteras.

I kraft av sitt expertområde vill SVA framföra följande synpunkter på kapitel 7 avsnittet **7.2.19 Viss amerikansk militärledd verksamhet i Sverige ska undantas från svenska regler om tillstånd och tillsyn**, under rubriken *Livsmedelssäkerhet*.

Lagstiftning och kontroll inom området animaliska livsmedel syftar dels till att skydda människors liv och hälsa, vilket tas upp i stycket, men också till att förhindra spridning av allvarliga smittsamma djursjukdomar. Lagkraven och gränskontrollen av animaliska livsmedel är anpassad för detta och baserad på riskbedömningar gjorda av EU. Animaliska produkter, inklusive livsmedel, som kommer från smittade djur kan innehålla smittämnen som kan utgöra en smittkälla vid spridning av allvarliga smittsamma djursjukdomar från smittade länder och regioner till nya områden. Det kan innebära att smittor etableras i helt nya områden långt från platser där smittan tidigare konstaterats och det finns flera sådana dokumenterade utbrott. Exempel på djursjukdomar som kan spridas med animaliska produkter är till exempel mul- och klövsjuka, afrikansk svinpest och klassisk svinpest. Utbrottet av afrikansk svinpest i Sverige under förra året är ett exempel på en sådan smittspridning där smittkällan med största sannolikhet är smittat fläsk- eller vildsvinskött som blivit åtkomligt för vildsvin. Internationellt finns många exempel på utbrott orsakade av smittade animaliska produkter och det är också anledningen till att handel och hantering av sådana produkter och avfall från dem är hårt reglerade områden.

Förutom kontroll av produkter som tas in från tredje land är också hanteringen inom landet av avfall från sådana produkter av vikt för att förhindra smittspridning.

Vid militära övningar finns risken att eventuellt avfall från livsmedel införda från tredje land inte tas omhand inom den normala nationella avfallshanteringen utan istället lämnas i skog och mark där det utgör en smittrisk för vilt och därmed kan orsaka ett sjukdomsutbrott som kan spridas både inom en viltpopulation och till livsmedelsproducerande djur som hålls av människan.

Konsekvenserna av ett utbrott av allvarlig smittsam djursjukdom enligt ovan blir mycket stora och kan påverka den svenska livsmedelsförsörjningen eftersom det dels kan innebära att ett stort antal livsmedelsproducerande djur insjuknar, dör eller behöver avlivas, och dels genom indirekt påverkan på näringen i stort på grund av störningar i flöden av djur och insatsvaror. Dessutom leder ett utbrott till stora ekonomiska förluster i handel och näringsverksamhet samt mycket stora utgifter för staten, hanteringen kan också ta stora personella resurser i anspråk.

Även om amerikanska animaliska produkter i nuläget utgör en låg risk avseende de nämnda sjukdomarna utgår SVA från att även produkter från andra tredje länder med en sämre djurhälsosituation än USA kan komma att hanteras inom ramen för avtalet. Om detta är fallet blir smittskyddsfrågan som lyfts ovan ännu mer aktuell eftersom Sverige i ett internationellt perspektiv har ett relativt gott hälsoläge och många av de sjukdomar som är vanligt förekommande i vissa tredje länder finns inte i Sverige.

SVA noterar också att införsel av levande djur inte alls tas upp i avtalet eller i förslagen till författningsändringar. SVA antar att det skulle kunna vara aktuellt att föra in t ex tjänstehundar för officiellt bruk eller sällskapsdjur för privat bruk. Levande djur kan utgöra en smittkälla för djur och människor och omfattas därför av ett regelverk vid import från tredje land. Oavsett om sådana djur är tänkta att undantas från regelverket eller inte skulle det vara klagörande att detta nämndes i avtalet.

Mot bakgrund av ovanstående gällande animaliska produkter och levande djur saknar SVA en redovisning av lagstiftningen avseende nationellt smittskydd för djursjukdomar som motsvarar den som finns i avtalet när det gäller växtskadegörare.